

רות אורנבך
**"הכל היה אפשרי,
"דבר לא היה אפשרי..."**

תודות:

ליקר שלי יחיאל על התמיכה לאורך שנים ועל כי אפשר לי לחיות בתוך החלום - האמנות. להווה ולעתיד שלי - אהובי: אורי, שיר, שלי, רוני, נדבי, חן ושי, וטלי. לזכר אבי אורי שלא זכיתי להכירו ומת למען ובשל אותה אידיאולוגיה. לזכר אימי חיה ששרדה את השואה ושנים לא קלות מאחורי מסך הברזל. ולזכר אבי המאמץ, דב, שהביא אותנו בדרך לא דרך לארץ בה התפוזים מתגלגלים ברחובות. לחנה אחותי היקרה על היותה הדבר הקרוב ביותר לאותו זיכרון ועל כך שהיא מזכירה לי יום כי מורדות ההרים שם היו גם ירוקים.

תודה מיוחדת:

לאפי גן, על הדיאלוג שניהלנו בין שתי ערים, על זרועותיה המושטות, על אוצרות מכוונת ורגישה ועל מילותיה - שהם אוצרות קטנים-גדולים. לסופרת אולה גרויסמן - על סיפוריה הקצרים, ועל הזדהות עם ילדותי שמאחורי מסך הברזל. לאריה ברקוביץ על כי אפשר לי להציג פיסה מזיכרונותיי בבית האמנים. לג'ניפר בלוך וחגי קרוואני על שמצאו זמן לקרוא ולתרגם.

רות אורנבך
**"הכל היה אפשרי,
"דבר לא היה אפשרי..."**

Ruth Orenbach

**"We had everything
before us, we had
nothing before us..."**

אוצרת: אפי גן Curator: Efi Gen

סיפורים קצרים מאת אולה גרויסמן
Short stories by Ola Groisman

בית המנין
ע"ש יוסף זריצקי
אלחריזי 9 תל-אביב

יולי 2015

רות אורנבך ציורים

ילידת ברה"מ.

לימודי אמנות: מכון אבני והמדרשה לאמנות ברמת השרון.
חברה באיגוד האמנים הפלסטיים הארצי ובעמותה לאמנות חזותית בראשון-לציון.

תערוכות יחיד אחרונות:

2012	"משחק זיכרון" - בית קנר הגלריה העירונית בראשון לציון. אוצרת: אפי גן.
2013	"פרחי כפור" - הגלריה בבית יד לבנים. אוצרת: קרן ויסהוז.
2013	"ממורנדום" - אורבן גלרי, תל-אביב. אוצרת: סיגל קשקש.

תערוכות קבוצתיות אחרונות:

2012	בית מדרש לאמנים - מוזיאון לאמנות ישראלית ברמת גן. אוצרת: מוניקה לכיא.
2012	"כתוב בקיר" - בית קנר, הגלריה העירונית בראשון לציון. אוצרת: אפי גן.
2013	"תרדמת התבונה מולידה מפלצות" - ביתן האמנים בראשון לציון. אוצרת ג'ניפר בלוך.
2014	"נקודתיים" - בצלאל 7 'חדר דימויים' ירושלים. אוצרים: מרב קמל ואמיר מנשהוף.
2014	"פלינדרום" - ביתן האמנים בראשון לציון. אוצרים: חן כללי וג'ניפר בלוך.
2014	גלריה "מיצג" - רחוב יהודה הלוי, תל-אביב - טלי נבון.
2015	פיצקעלאך, ביתן האמנים בראשון לציון. אוצרת: ויויאן הירש-בירקנפלד.
2014-2015	"ממעמקים" - מוזיאון עוקשי, עכו. אוצרת: רחל זמר.
- מוזיאון 'יד ושם', ירושלים: תיק אמן, דור שני.

"הכל היה אפשרי, דבר לא היה אפשרי..."

רותי אורנבך ואני
מרבוב לשוחח.
במהלך ששת
החודשים האחרונים
שוחחנו באמצעות
הדואר האלקטרוני.

הסדרה "הכל היה
אפשרי, דבר לא היה
אפשרי"
הלכה והתפתחה.
אפשר לבארה
באמצעות השיחות
שלנו המובאות כאן
כלשונן / אפי גן

רותיקה | שמון על בד | 2013 | cm 30/25 | Rutika | Oil on canvas

שמו ליכם לכך שאחת לכמה זמן וללא חוקיות סדורה, השבט עצר את נדודיו והמתין. ההמתנה הייתה בלתי מופענחת עבורם. בשלב מסוים פנו האנתרופולוגים אל ראש השבט וביקשו הסבר למנהג. ראש השבט ענה: "בכל פעם שאנחנו מתקדמים כברת דרך, אנחנו עוצרים כדי לתת לנשמות שלנו להספיק ולהגיע..."

הסיפור מסביר את הצורך הבלתי פוסק לחבר בין רוח, נשמה, לב לגוף, וזה מתקשר לתערוכה שלך

רא: שמעתי על בני שבט אינדיאני המביטים רק אל העבר וגבם מופנה אל העתיד. העבר משתרע לפנייהם כשדה אין סופי, והעתיד תמיד מגיח מאחורי הגב בהפתעה. האם הסידרה היא התרפקות על העבר, נוסטלגיה? געגוע למקום? לאותה נקודה סטטית על פני כדור הארץ, ממנה נתלשתי באופן פתאומי?

אג: מחזירה אלייך סיפור: חוקרי תרבות התחקו אחרי שבט אבוריגיני נודד באוסטרליה. הם

בדיוק כמו הסיפור שלך על השבט האינדיאני - עבר, אל ועם הווה מתמשך.

ר.א: העתיד הגיח מאחורי בהפתעה בגיל עשר וחצי. האם את כל מה שנלקח ממני אז, אני מנסה להשיב?

את השפה, הבית, ההרים המושלגים, היערות ויללות הזאבים. את מדי בית הספר, השמלה השחורה והנוקשה המעוטרת בצווארון תחרה מעומלן והסינר הלבן והחגיגי. את ספרי האהובים ביניהם הפואמות של פושקין אותן דקלמתי בעל פה. את הסיכה בצורת כוכב עליו מוטבע דיוקנו של לנין הקטן אותה ענדתי מעל ליבי - כוכב שהיה לי כתכשיט יקר ערך. היה זה האובייקט היחיד שנצץ והבריק בתוך המציאות האפורה והקשה. מציאות של מחסור, של הרכנת ראש ולחישות בחדרים.

א.ג: הזיכרון משמש עוגן לכל עבודתיך בשנים האחרונות אבל הסדרה התחילה באופן די טריביאלי.

ר.א: התחלתי לעבוד על הסדרה לפני שנתיים, אחרי התבוננות ארוכה של שנים בתמונת המחזור שלי מכיתה א'. בתמונה מצולמים ילדים מסומנים בכוכבים, בידיהם זרים, במרכז המורה חמורת סבר ואנוכי עם מבט מבוהל שנלכד בזמן ובמרחב.

א.ג: חשבתי על התהליך שאת עוברת כשאת מציירת, כשראיתי את הציור של מרלן דומא- "הכיתה" בתערוכתה האחרונה כמודרן טייט' בלונדון. בציור (האדום) הילדים יושבים שלובי ידיים ורגליים כבצילום כיתתי, את מרלן דומא ענין המתח בין האינדיבידואל לקבוצה, שפת הגוף.

את הלכת הרחק ואחרת עם הפנים שנצרכו בצילום. זה אינו בשום אופן עיבוד צילום כיתתי לציור.

ר.א: התצלום הוא התחלת הציור עברוי ואני רוצה שהציור יחיה כציור. בצילום כמו בצילום, לא ניתן לאתר עקבות של די, של כתמי צבע, של פנטימנטו

- אותה פעולת תיקון הנעשית בציור. המשותף בין כולם בתצלום הוא החשיפה למצלמה. הדמויות של מרלן דומא פונות אל המצלמה ומביטות בה, הדמויות שלי לא כולן מישירות מבט.

את הדיוקנאות הראשונים ציירתי כנאמנים למקור. התהליך היה ארוך וסזיפי. הגדלתי את פניהם, דמיינתי את הצבעוניות. אחרי מספר ניסיונות חדלתי, כי לא רציתי להיות "מצלמה". התחלתי לצייר ולכיים ילדים מדומיינים תוך כדי התמקדות במבט כי בתוכו הצלחתי ללכוד את נפשם.

א.ג: מרלן דומא כותבת כך (בתרגום חופשי) - "המולדת שלי היא דרום אפריקה, שפת אימי היא השפה האפריקנית, שם משפחתי צרפתי, ואני אינני דוברת צרפתית. אימי תמיד רצתה שאסע לפאריס. היא חשבה שהאמנות היא רק צרפתית, בגלל פיקאסו. אני חשבתי שאמנות היא אמריקאית בגלל ARTFORUM. אני חשבתי שמונדריאן היה אמריקאי גם ובלגיה היא חלק מהולנד. אני גרה באמסטרדם ויש לי דרכון הולנדי. לפעמים אני חושבת שאינני אמנית אמיתית, כי אני חצויה ולא תמיד אני יודעת היכן אני".

ר.א: ובהמשך למרלן דומא: אני - "המולדת שלי היא ברה"מ. אינני דוברת רוסית. מיד אחרי שעלינו לארץ אימי שרפה את הדרכונים האדומים. שמי הפרטי ישראלי ולא גלותי. עד שלא פגשתי את המורה שלי לציור, לא ידעתי כי מה שאני עושה זה אמנות בברה"מ מעולם לא שמעתי על פיקאסו ועל אמנות בפאריס. נחשפתי רק לסרטי העמולה סובייטים, שרנו את האינטרנאציונל וסגדנו למנהיג. נהגתי לצייר את דיוקנו של לנין הקטן שוב ושוב. תמיד חלמתי לנסוע למוסקבה, לכיכר האדומה, לקרמלין ולמוזוליאום, לראות את גופתו החנוטה של לנין, חלום של כל ילד רוסי. ואנוכי אינני חצויה אלא מחולקת לשלישים: ישראלית, דור שני, רוסי... ורוסי... ואחרי כל השנים האלה עדיין אינני יודעת מי אני".

א.ג: ההתחלה הוא צילום קטן ביד, ממנו מגיעות

ריטה | שמן על בד | 30/25 cm | 2015 | Oil on canvas | Rita

אליה רובשקות וחולצות צבאיות (הצבא האדום? או אולי מדי הוורמאכט?) ועליהם סמלים סובייטים. לאחרונה צצו ברקע פתיחי שלג, דובדבנים וחבובים. ולא בכדי ביקשתי מהסופרת אולה גרויסמן, שאף היא ילידת ברה"מ, לכתוב 'קצרצרים' למספר דיוקנאות. כי מי אם לא היא יכולה להזדהות עם אותן תחושות ואותם זכרונות. **א.ג.** המקבץ המצוייר משעשע ורציני כאחד.

הפנים, ולאחר שהדימוי מתקיים, את מעלה, שולה, דולה, 'מתעסקת' עם הנראה עד שנדמה שתפסת את 'כל הפרטים' והם נמצאים. אני מניחה שבמהלך הזה הראש 'עובד', נזכר ומצליח להעלות תחושות שהיו חלק מיומיום של ילדה יהודיה ברוסיה שלאחר המלחמה הנוראה. **ר.א.:** נכון, וזה ניכר בתלבושת האחידה שעברה טרנספורמציה ככל שהסידרה תפחה התווספו

את עוברת מעין תהליך עם כל אחד מהילדים המצוירים. בתחילת המהלך הצוירי הדימויים היו 'נורמלים', אולי נקרא להם - צפויים, ציורים של ילדים. ייחודם היה הפלטה' הצבעונית שהייתה שלך. אט אט נדמה שאת מרשה לעצמך לפרום את חוטי ההיגיון, להיכנס 'לראש' הילדי ולגחך את הילד, כמעט לדבר בשפתו, לעשות את מה שהאלם והמורה לא היה מרשים. את מוסיפה לכיתה מיני ילדים שלא היכרת במובן הזה את 'מפעילה את הזיכרון' והופכת אותו לחי, פעיל.

הסידרה היא ביטוי למהלך של זיכרון זמן, ובמובן הזה אני משתמשת בביטוי 'הווה מתמשך' שכוונתו מבחינתי - לא חיתוך חד בין עבר להווה, אלו לא 'מגירות זיכרון' שנפתחו, אלא מערכת מורכבת של אז, ושם, וכאן ועכשיו.

ר.א: כאשר התחלתי לעבוד על הסדרה כפיתי על עצמי ועל הילדים המצוירים את אותה משמעת סובייטית נוקשה, אך עם הזמן הם התחילו למרוד וגם אנוכי. התחלתי לעבוד כנגד כל חוקי הצויר בעיקר חוקים החלים על ציורי דיוקן. על הקנוס החלו לצוץ ילדים המעוותים את פניהם ומוציאים לשון. לפתע התוסף לסדרה דיוקנו של ולדימיר פוטין כילד. דיוקן מרוכך, חומל, צצה גם גורת זאבים שחורה, פינקווי במדים על כל משמעויותיו. ולכל הפנים נתתי שמות: אנה, ז'ניה, נטשה, אולה, סשה, לובה ועוד...

הדיוקן שלי מופיע בסידרה במספר גרסאות. הילדה עם תפורת הקארה הנצחית. באחד מהם שייפתי את פני עם נייר זכוכית, בעיקר את הכוכב המוקף בהילה צהובה. ובציור אחר התווספה הנקודה הישראלית - ארטיק לימן.

לאחרונה התווספו לסדרה הדיוקנאות של טלי ושל שלי ועל תלמידתי טל - ההווה שלי והעתיד.

א.ג: בואי נתייחס אל הצבע. האדום הזה התחיל בעבודות קודמות וחוזר ועולה בעבודות כמעט כבחירה של צבע בסיס, ממנו את מתחילה

לעבוד. כאילו אמרת: "לא על הבד הלכן - הריק אני מתחילה, אלא על בד צבעוני, לכאורה מלאה חיות", אבל האדום- קשה. הכל נמצא בקונטרסט אילוי, הוא מדמם ומקשט בו זמנית, הוא מכאיב לעין בהיותו כה אדום... כה רויסי.

ר.א: הצבע האדום משמש כ'אנדר פיינטינג'. הצבעים הנוספים הם שחור ולבן ושלושתם כצבעי הרייך השלישי ובהמשך התוסף גם הירוק המיליטנטי. ככל שהזמן עובר אני מבינה כי אינני יכולה להתנתק מן השעטנז של הוית 'זור שני' עם שורשים סובייטים. פניהם של הילדים מיופייפים בהגזמה, כמה מהם פגומים ככוונה. עיניהם לעיתים דומעות או רציניות, חלקם מחויכים, אחרים חמורי סבר ואחרים מורדים ומתריסים ואני שואלת את עצמי האם פניהם כפני אותה מהפכה בולשביקית? בהחלט כן. פניהם כפני התקופה וכאלה גם פני.

א.ג: את השם לתערוכה היה קל לבחור. זהו ציטוט מתוך "בין שתי ערים" לצ'ארלס דיקנס.

לא בכדי היה זה הספר שליווה אותך לקראת התערוכה, קראת בו שנית וניסית לבחון מחדש את הקשריו. מתוכו הבאת ציטוט אלמותי: "היה זה הטוב בזמנים(?) היה זה הרע בזמנים. היה זה עידן החכמה(?) היה זה עידן הטיפשות. היה זה תור האמונה(?) היה זה תור הספקנות. היו אלה ימים של אור(?) היו אלה ימים אפלים; היה זה אביב התקווה(?) היה זה חורפו של ייאוש; הכל היה אפשרי, דבר לא היה אפשרי; גן עדן ציפה לכולנו, או היפוכו הגמור!"

ולא הוספנו עוד דבר על תלישות וביוגרפיה מורכבת הבנויה משם וכאן, ולא הזכרנו את השרוט, כואב, המקשקע מכל - את היותנו בנות 'זור שני'. גם מתוך כך התחברנו, ומתוך כל הסיבות הללו ועוד אולי יתחברו אחרים ונוספים אל הציורים האדומים...

[1] 'בין שתי ערים' - צ'ארלס דיקנס, הפתיחה.

נינה | שמן על בד | 2013 | cm 30/25

מכחול הזיכרון של רותי / אולה גרויסמן

במשיכת מכחול עזה ובלתי מהססת בוראת רותי אורנבך את זיכרון ילדותה מחדש. היא מלקטת, מסדרת ומשלימה את החלקים הזעירים של חידת ילדותה ואוספת אותם אל חיקה. היא דורשת לדעת ולאחר שנים רבות של שכחה היא מתעקשת על קיום ילדותה בתודעתה.

היא מישירה מבט בלתי מתפשר אל קבוצת הילדים שקפאו במנחת הזמן, והם, מביטים לעומתה ומחכים שתעשה מעשה. זיכרונה בוגד בה והיא אינה בטוחה אפילו בשמותיהם אך בעודה אוחזת במכחולה פורצת אליה מהצילום שפת ילדותה הנשכחת ומדרבנת אותה ליצירה.

מכחול הזיכרון של רותי תופס לא רק את מה שרואות עיניה אלא גם את פיסות הזיכרון הבלתי נראות. את מגען של כפות רגלים ילדותיות על מגרש המשחקים, את נעימת המרפק בשולחן הקשה בעת הרמת היד בכיתה, את שרידי הנשימה שנותרו מחלל האוויר. מכחולה מקשיב, מביט, עוצם את עיניו ופוקח אותן שוב ושוב והיא מאלצת אותנו לעשות כמוה.

המורה

"מה הם החיים אם לא עלבון"
חושבת המורה.

כשהייתה צעירה עמדה בגאווה
במרכז כיתתה והחזיקה את
זר הפרחים הגדול שהוגש לה
באחיזת חזה מלא גאווה. רגליה
היו אז דקות, מתניה צרות
ושיערה היה קלוע בצמה עבותה
שירדה מעורפה דרך כתפה
אל חזה הזקוף. אך מזה כמה
שנים שהצלם מניח עבורה כיסא
ומבקש שתניח את הזר על
ברכיה. הוא לא מסביר אך היא
יודעת שהוא מבקש לכסות את
בטנה המשתפלת משמלתה.

"מה הם החיים אם לא עלבון"
היא חושבת.

ילדים משלה כבר לא יהיו לה.
הילדים האלה, שאת רובם לא
חיבבה, הם ילדיה. עוד לפני
שהצלם הביא עבורה את הכיסא
נסגר ליבה אליהם. הסיבות היו
רבות ואף אחת מהן לא הייתה
אמיתית.

"החיים עלובים כל כך" חושבת
המורה ומביטה אל המצלמה.

ולנטיינה טרשקובה | שמן על בד | 2014-15 | cm 130/80 | Valentina Tereshkova | Oil on canvas

אולה | שמן על בד | 30/25 cm | 2014 | Oil on canvas | Ola

רוזה | שמן על בד | 30/25 cm | 2015 | Oil on canvas | Roza

נחמה

הצמות כל כך יפות. מסודרות במופתיות סביב ראשך. אני משערת שסבתך קלעה אותך הבוקר. כמו בכל בוקר היא הברישה את שיערך. הברישה חזק. ללא רחם. הברש והברש. הקשרים שנערמו מתוך שינה סרכו להיפרם. כאב לך אך סבתא אסרה עליך לבכות. "צריך לדעת לסכול בשקט" אמרה. גם סבתתי נהגה לומר זאת, כמו אימה וסבתה לפנייה. רצף רב של נשים רוסיות קשות יום שהברישו את שיערות בנותייהן ונכדותיהן.

כמוני למדת לבלוע את הבכי. בליעה קשה ועקשנית. ופיך התעקם מעט עם כל בליעה. אני מדמיינת איך את יושבת מול המראה. סבתא מברישה ואת בולעת את כאבך ופיך מתעקם. פעם אימא מרחה את שיערך הסוכך בשמן

הילדה הקטנה

הילדה הקטנה מביטה בי מהציוו. ואני מביטה חזרה. אנו עוקבות זו אחר זו. בגלוי. חיי פה וחייה בתוך המסגרת שיצרתי עבורה. חולצתה הלבנה מכריקה על הרקע האדום הלוהט. הצבע שהשתלט על זיכרונותיי. ואין זה אדום של פרח או של אהבה. זה אדום אידיאולוגי. צבע של הצהרת כוונות והילדה רצינית מאד.

אני מנסה שלא לחשוב עליה יותר מדי אך היא עולה בחלומי ובמחשבותיי ולא נותנת לי מנוח. אני נאחזת בתמונת הילדה כאילו חיי תלויים בכך. בפרטים הקטנים של פניה. בעיניה. בשיערה השחור. בבגדה הלבן.

יש בי געגוע למשהו רחוק. משהו ילדותי. ואני תוהה אם הילדה הקטנה מהתמונה זוכרת אותי.

כפתורים כוכבים

"מי תפר לך את הכוכבים בבגד?" אני שואלת את הילד שבתמונה.

הכוכבים זוהרים על הבגד הירוק בגאווה חסרת שחר. "האם אימך תפרה לך את הכוכבים או אולי הייתה זו אישה אחרת שעשתה זאת בתמורה לכמה פרוטות?" אמי תפרה כוכבים עבור אחרים. היא ישבה מולי, תחת אלומת האור של מנורת השולחן, הבגד מונח לפנייה והכפתורים הצהובים מפוזרים עליו עדיין חופשיים. היא ניתקה את חתיכת החוט בשיניה, השחילה אותו לאוזן המחט וחייכה כמי שהצליחה במעשה בעל חשיבות יתרה. אני חייכתי חזרה מאושרת מהרגע.

"למדנו היום שיר מולדת" אמרתי בגאווה. אמא נדה בראשה והשחילה כפתור על חוט. גם הילד מחייך אך אינו אומר דבר. הכוכבים שעל חולצתו קורצים אלי, זרובים ונוצצים כאילו אך זה הורדו מהשמיים. קורצים אלי מתוך החלום על אמי. כפתורים מאגדה. כוכבי זיכרון מעורפלים.

"ספר לי לך" אני אומרת "ספר לי מי תפר לך את הכפתורים?"

ריחני. השמן התיר את הקשרים והמסרק החליק בקלות. היא סירבה לבלוע את הכאב ולא האמינה בהכרעה כואבת. אך סבתא מתעקשת ושיערך מסתבך כל יום יותר ויותר והלב מסרב להינחם.

נובה | שמן על בד | 2013 | cm 30/25 | Vova

אולה גרויסמן - סופרת ישראלית, ילידת ברה"מ לשעבר, חיה בבריטניה.

כתבה את הספרים "מזוודה על השלג" ו-"קהילת האבודים" בהוצאות ידיעות ספרים. ספרייה עוסקים בהווייה הרוסית, בתלישות וגעגוע למקום ובתיאור חייהם של העולים של שנות השבעים והתשעים.

אנה | שמן על בד | 30/25 cm | 2014 | Oil on canvas | **Anna**

קסביצה | שמן על בד | 30/25 cm | 2015 | Oil on canvas | **Krasavitz**

ולדימיר | שמן על בד | 30/25 cm | 2014 | Oil on canvas | **Vladimir**

סוניה | שמן על בד | 30/25 cm | 2014 | Oil on canvas | **Sonya**

Luba | Oil on canvas | 2014 | cm 30/25 | שמון על בד | לובה

Jenya | Oil on canvas | 2013 | cm 30/25 | שמון על בד | ז'ניה

Sasha | Oil on canvas | 2014 | cm 30/25 | שמון על בד | סשה

Katya | Oil on canvas | 2013 | cm 30/25 | שמון על בד | קטיה

דימה | שמן על בד | 2014 | cm 30/25 | Oil on canvas | Dima

טל | שמן על בד | 2015 | cm 30/25 | Oil on canvas | Tal

סרגיי | שמן על בד | 2014 | cm 30/25 | Oil on canvas | Sergey

אורי | שמן על בד | 2014 | cm 30/25 | Oil on canvas | Uri

נטשה | שנון על בד | 2015 | cm 30/25 | Oil on canvas | **Natasha**

טניה | שנון על בד | 2015 | cm 30/25 | Oil on canvas | **Tanya**

שלי | שנון על בד | 2015 | cm 30/25 | Oil on canvas | **Shelly**

לארה | שנון על בד | 2014 | cm 30/25 | Oil on canvas | **Lara**

picturesque images were 'normal'- expected children's portraits. The uniqueness is your chosen colors. Slowly, it seems that you allow yourself to unravel the threads of logic, to enter the 'childish mind'. You almost speak their language. Unexpected to what a photographer and teacher would allow. You add to the class children you did not know and 'trigger' your memory and make it active and alive.

The series is an expression of a process of memory and time, I am using the expression 'present continuous' which means to me - no one cutting between past and present. These are not 'opened memory drawers' but a complex system of then and there, and here and now.

R.O: When I started painting the portraits I forced on myself and on the painted children the same stiff Soviet discipline, but over time they began to rebel and so did I. I started to work against all the rules of portrait painting .Upon the surface of the canvas began to appear distorted faces of children, sticking out a tongue. I added a compassionate Vladimir Putin portrait as a boy, a black wolf pup, Pinocchio dressed in red army uniform, on all its significance. I have given each painted child a name: Anna, Genia, Sasha, Luba and more.

My self portrait appears in several versions. The girl with the eternal bob haircut or the face I polished with sandpaper, especially the star surrounded by a yellow halo. And to another self portrait I added an Israeli simbol - Popsicle.

E.G: Lets refer to the red color. It began to appear in your previous works, as a choice of base color on which you start your painting, declaring: " I start my painting not on a white surface, but seemingly colored, full with vitality". But the red color is hard., it decorates and bleeds in the same time. Everything painted near it is in contrast, it hurts the eyes being so red... so Russian.

R.O: The red color is used as 'Under Painting'.

Additional colors are black and white. Those three colors together symbolize the 'Third Reich'. Recently and intuitively I added the green militant color. As time goes on I realize that I am a mixture from being a Second generation to a Holocaust survivor with Soviet roots. Some portraits of the children are damaged on purpose. Their eyes sometimes serious with tears, some are smiling, others grim and other rebel. I wonder, do those faces look like the Bolshevik Revolution? Absolutely. Those faces reflect the period and so do mine.

E.G: It was easy to choose the name of the exhibition - The immortal quote from the "The Tale of Two cities" a book by Charles Dickens .It was no coincidence that you started to read prior to the exhibition the book trying to re-examine its association.

"It was the best of times, it was the worst of times, it was the age of wisdom, it was the age of foolishness, it was the epoch of belief, it was the epoch of incredulity, it was the season of Light, it was the season of Darkness, it was the spring of hope, it was the winter of despair, we had everything before us, we had nothing before us, we were all going direct to Heaven, we were all going direct the other way - in short, the period was so far like the present period, that some of its noisiest authorities insisted on its being received, for good or for evil, in the superlative degree of comparison only".

We did not discuss about detachment and complex biography that we are made off, about our past and our present, and we did not mention our painful tattoos which connect us together - being a second generation to the Holocaust. Because of all these reasons others may connect to your red paintings...

Efi Gen May 2015

---

[1] "The Tale of Two cities" by Charles Dickens.

and starched white apron. My favorite books including Pushkin's poems, Star-shaped pin stamped with a portrait of Lenin which I was wearing near to my heart like a precious jewel. It was the only object that shone in the gray and stiff reality. The reality of scarcity and whispering behind doors.

E.G: In recent years you dredge up past memories in your work. But the series began in a rather trivial way...

R.O: My creative process started two years ago, after long observation at my first grade photograph. School children seated, shot by camera, marked with Lenin stars, holding flower bouquets, in between seated our firm teacher and myself with a scared look trapped in time and space.

E.G: I thought about the process you go through when you paint. When I first saw Marlene Dumas painting - "Class" at the Modern Tate in London, the children in painting called 'Red', are sitting, hands folded, legs together, just as they should be. Marlene Dumas references the body language, the tension between individual and group, your painted faces are not a photographic reproduction.

R.O: My paintings are based on a photograph. The photograph is a starting point but you can not find in a photograph a trace of a hand, the patches of color, 'Pentimento' - the repair operation carried out in the painting. The common aspect between all those faces is the camera exposure. Marlene Dumas's characters are looking straight at the camera. Most of my characters are not facing the camera.

In the beginning of the process The first portraits I painted were true to the original photography. The process was long and Sisyphean. I increased their faces, I imagined colors. After several attempts I stopped, not wanting to be a "camera". I started painting a la-prima imaginary children, focusing their eyes in order to capture their souls.

E.G: Marlene Dumas says: "My Fatherland is South Africa, my mother tongue is Afrikaans,

my surname is French. and I do not speak French. My mother always wanted me to go to Paris. She thought Art was French, because of Picasso. I thought art was American, because ARTFORUM. I thought Mondrian was American too and that Belgium was a part of Holland. I live in Amsterdam and have a Dutch passport. Sometimes I think that I am not a real artist, because I'm too half-hearted, and I never quite know where I am " "

R.O: "My homeland is the Soviet Union. I do not speak Russian. My mother burned our red passports soon after we immigrated to Israel. My first name is Israeli. Until I met my art teacher, I did not realise that what I was doing is called art. In the USSR I never heard of Picasso and art in Paris. I was exposed only to propaganda films sang the Internasional and worshiped our leader. I used to paint portraits of young Lenin again and again. I always dreamed to travel to Moscow, visit the Red Square, the Kremlin and the mausoleum, to watch the mummified body of Lenin, the dream of every Russian child. I am divided into thirds: Israeli, second generation to a Holocaust Survivor, Russian ... and after all these years I still do not know who I am..."

E.G: You start by holding a small photo, looking at the image, you try to reveal, you research, until you capture the 'details'. I expect that during your 'work', you will recall and manage to raise feelings that were part of everyday life of a Jewish girl in Russia after the terrible war.

R.O: True. As the series increased rubashka shirts were added, Soviet symbols, military shirts (Red Army? Or maybe Wehrmacht uniform?). Snowflakes started to appear in the background, cherries and flies. The author Ola Groisman, born in the Soviet Union, wrote short stories inspired by a number of portraits, identifying with the same feelings and memories.

E.G: The series brings together both fun and seriousness. You pass a process with each child portrait. At the beginning of the process,

Red | Oil on canvas | 2015 | cm 30/25 | שנתן על בד | אדום

R.O: Once I heard about an Indian tribe who looked only to the past with their back is turned to the future. Extend past an endless field in front of them, and the future always comes up behind by surprise. Am I being nostalgic? Longing for place? For a static point on earth that I was suddenly torn off from?

E.G: Cultural researchers tracked an Aboriginal wandering tribe in Australia. They have noticed that without any regularity the tribe stopped wandering and waited. The researchers could not figure it out. At one point, the anthropologists turned to the Chief and asked for an explanation of the custom. Their Chief

“We had everything before us. we had nothing before us...”

During the last six months Ruth Orenbach and I corresponded via e-mail. Meanwhile The series of the works “We had everything before us, we had nothing before us ...” continued developing. Our conversation, its interpretation and its meaning is quoted here as it was / Efi Gen

replied: “Whenever we advance a good part of the way , we stop to let our souls be able to reach’.”

This story explains the incessant need to connect the spirit, soul, heart to the body, and this daily activity. It is highly mentioned in your exhibition, similar to your story about the Indian tribe - Past ...forward with continuous present.

R.O: The future came up behind me by surprise at the age of ten and a half. I tried to retrieve everything that was taken from me then? The language, my home, snowy mountains, forests and the howling wolves. My School uniform, rigid black dress decorated with lace collar

Ruth Orenbach

**“We had everything before us,
we had nothing before us...”**